

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Київський національний університет будівництва і архітектури

СВІТОВИЙ РИНОК ТОВАРІВ І ПОСЛУГ

Методичні рекомендації
до виконання практичних робіт
для студентів спеціальностей 075 «Маркетинг»,
076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
денної та заочної форм навчання

Київ 2023

УДК 338
С24

Укладачі: І. В. Огороднік, канд. техн. наук, доцент;
Л. М. Алавердян, канд. екон. наук, доцент

Рецензент С. М. Марченко, канд. екон. наук., доцент

Відповідальний за випуск П. В. Захарченко, канд. техн. наук,
професор

*Затверджено на засіданні кафедри товарознавства та
комерційної діяльності в будівництві, протокол № 11 від 1 березня
2023 року.*

В авторській редакції.

Світовий ринок товарів і послуг : методичні рекомендації до
С24 виконання практичних робіт / уклад.: І. В. Огороднік,
Л. Н. Алавердян. – Київ : КНУБА, 2023. – 48 с.

Містять вказівки до виконання практичних робіт з кожної теми.
Наведено перелік рекомендованої літератури до кожної теми.

Призначено для студентів спеціальностей 075 «Маркетинг» і
076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» денної та
заочної форм навчання.

ЗМІСТ

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ.....	4
Компетенції студентів за результатами засвоєння дисципліни	6
Практичне заняття 1. Світовий ринок: сутнісна характеристика й особливості розвитку.....	8
Практичне заняття 2. Міжнародна торгівля товарами та послугами на світовому ринку.....	12
Практичне заняття 3. Особливості функціонування світових товарних ринків.....	16
Практичне заняття 4. Теоретичні основи світової торгівлі послугами	19
Практичне заняття 5. Особливості формування та сучасні тенденції розвитку ринків міжнародних послуг	21
Практичне заняття 6. Система регулювання міжнародного обміну товарами та послугами	25
Практичне заняття 7. Методи організації зовнішньоторговельної діяльності	29
Практичне заняття 8. Міжнародні економічні інститути, що регулюють світову торговельну політику	32
Практичне заняття 9. Сучасний стан і перспективи розвитку світових інтеграційних процесів	36
Практичне заняття 10. Зовнішньоторговельна діяльність України за умов ринкової трансформації	39
Контроль знань студентів	41
Список рекомендованої літератури	43

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

В умовах докорінної лібералізації економічних відносин, коли кожне підприємство має право самостійно виходити на зовнішні ринки різних товарів і послуг, першочерговим стає опанування підприємцями теоретичних засад і практичного світового досвіду встановлення економічних зв'язків із зарубіжними партнерами, диверсифікація у зовнішній простір, здійснення фінансових і товарних операцій у міжнародній торговельній та інвестиційній діяльності.

Дисципліна «Світовий ринок товарів і послуг» висвітлює питання щодо сутності, характерних рис, товарної структури та сучасної інфраструктури світового ринку, дає змогу набуту практичних навичок оцінювання ситуації на окремих товарних ринках.

Вивчення навчальної дисципліни збагачує уявлення про характер процесів, що відбуваються на світових товарних ринках, дає нагоду пізнати їх як суперечливу єдність національних і міжнародних проявів суспільного життя, поглиблює знання про проблеми розробки кон'юнктурних прогнозів поведінки споживачів на окремих товарних ринках, потенційні можливості виходу України на світовий ринок. Важливою складовою світового ринку є діяльність торговельних посередників, що створюють відповідні вузлові структури в цій системі.

Мета викладання дисципліни «Світовий ринок товарів і послуг» полягає у формуванні у студентів системи сучасних теоретичних і практичних знань щодо особливостей розвитку сучасного світового ринку відповідно до процесів інтернаціоналізації та глобалізації господарського життя.

Завдання вивчення дисципліни

Для досягнення мети викладання курсу «Світовий ринок товарів і послуг» поставлені такі **основні завдання**:

- визначити сутність, характерні риси, середовище та розглянути історичну ретроспективу розвитку світового ринку на основі прогресу продуктивних сил, міжнародного поділу праці, що поглиблюється, поступового втягування все нових національних господарств до системи світогосподарських зв'язків;
- ознайомитися з товарною структурою світового ринку за допомогою сучасних товарних класифікацій і номенклатури, що використовуються в міжнародній торговельній практиці;

- розглянути специфіку здійснення торговельних операцій за напрямками й видами торгівлі, сучасні форми ділової активності у сфері надання послуг, особливості ціноутворення на світових товарних ринках та оцінити потенційні можливості виходу України на світовий ринок;

- проаналізувати сучасні можливості інфраструктури світового ринку: світової транспортної системи, світової мережі масової інформації та комунікацій, єдиної системи комерційної і науково-технічної інформації, єдиної системи метеорологічної служби та інформації, уніфікованої статистичної служби; зробити акцент на специфічності умов і основах формування конкурентного середовища країн світу, конкурентоспроможності країн у контексті глобалізації світових економічних процесів, напрямах підвищення конкурентоспроможності національної економіки;

- обґрунтувати мотивації використання послуг міжнародних торговельних посередників у здійсненні операцій світового ринку, економічних та інфраструктурних умов розвитку торговельного посередництва в Україні.

Інтегрований підхід до викладання курсу «Світовий ринок товарів і послуг» дасть змогу сформувати у студентів відповідні знання та навички.

Студент повинен знати:

- визначення основних понять і складових світового ринку;
- основні цілі, задачі й організаційно-економічні умови функціонування країн на світових ринках;

- обґрунтування особливостей і факторів, що впливають на розвиток світового ринку з погляду теорій міжнародної торгівлі;

тенденції розвитку форм міжнародних економічних відносин, що обслуговують функціонування світових товарних ринків;

- закономірності взаємодії країн різної державної належності в сфері міжнародного бізнесу.

Студент повинен оволодіти навичками:

- аналізу тенденцій і процесів, що відбуваються у сфері міжнародних економічних відносин;

- аналізу дії базових економічних закономірностей на міжнародному рівні та їх специфічного проявлення в інтернаціональній сфері;

- обґрунтування та реалізації економічного потенціалу суб'єктами господарської діяльності різної державної належності у сфері міжнародного обміну товарами, руху факторів виробництва та формування міжнародної економічної політики держав;
- вибору оптимальної стратегії боротьби з економічними спадами, фінансовими й валютними кризами, які, виникаючи в окремих країнах або регіонах, у сучасних умовах набувають глобального характеру.

КОМПЕТЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ЗАСВОЄННЯ ДИСЦИПЛІНИ

У табл. 1 наведені компетенції студентів, що формуються за результатами засвоєння дисципліни «Світовий ринок товарів і послуг».

Таблиця 1

Компетенції студентів, що формуються за результатами засвоєння дисципліни

Код	Зміст	Результати навчання
Спеціальні (фахові) компетентності. Загально-професійні		
	Інтегральна компетентність	Знати: визначення основних понять складових світового ринку; основні цілі, задачі та організаційні економічні умови функціонування країн на світових ринках Уміти: аналізувати тенденції і процеси, що відбуваються в сфері міжнародних економічних відносин
Фахові компетентності спеціальності (СК). Загально-професійні		
ПР1	Використовувати базові знання з підприємництва, торгівлі та біржової діяльності й уміння критичного мислення, аналізу та синтезу в професійних цілях	Знати: специфіку здійснення торговельних операцій за напрямками та видами торгівлі, сучасні форми ділової активності у сфері надання послуг, особливості ціноутворення на світових товарних ринках і оцінити потенційні можливості виходу України на світовий ринок Уміти: використовувати базові знання по світовому ринку товарів та послуг та критично оцінювати різні ринки в різні часи

Закінчення табл. 1

Код	Зміст	Результати навчання
ПР2	Організовувати пошук, самостійний відбір, якісну обробку інформації з різних джерел для формування банків даних у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності.	Уміти: ознайомитися з товарною структурою світового ринку за допомогою сучасних товарних класифікацій і номенклатури, що використовуються в міжнародній торговельній практиці
ПР8	Здатність здійснювати діяльність з дотриманням вимог нормативно-правових документів у сфері підприємницької, торговельної та біржової діяльності	Уміти: зробити акцент на специфічності умов і основах формування конкурентного середовища країн світу, конкурентоспроможності країн у контексті глобалізації світових економічних процесів, напрямках підвищення конкурентоспроможності національної економіки
ПР15	Здатність визначати та виконувати професійні завдання з організації діяльності підприємницьких, торговельних	Вміти: обґрунтувати мотивації використання послуг міжнародних торговельних посередників у здійсненні операцій світового ринку, економічних та інфраструктурних умов розвитку торговельного посередництва в Україні
ПР9	Знати вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені потребою в забезпеченні сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної і правової держави конкурентоспроможності країн у контексті глобалізації світових економічних процесів, напрямках підвищення конкурентоспроможності національної економіки	Уміти: обґрунтувати мотивації використання послуг міжнародних торговельних посередників у здійсненні операцій світового ринку, економічних та інфраструктурних умов розвитку торговельного посередництва в Україні; зробити акцент на специфічності умов і основах формування конкурентного середовища країн світу

Теми практичних робіт спрямовані на відпрацювання лекційного матеріалу й повністю узгоджені з тематикою лекцій відповідно до затвердженої робочої програми.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 1

Світовий ринок: сутнісна характеристика й особливості розвитку

Ключові терміни

Міжнародний ринок – це сукупність тих частин національних ринків країн, що взаємодіють між собою з приводу купівлі-продажу товарів та послуг.

Попит – це платоспроможна потреба в товарах для споживання та поповнення товарних запасів.

Пропозиція – сума товарів, вироблених для збуту на ринку, і реалізації товарних запасів.

Кон'юнктура світового ринку – співвідношення попиту і пропозиції на ринку.

Знижувальна кон'юнктура – стабільна перевага пропозиції товару над попитом, падіння цін на товар, зменшення кількості укладених угод.

Кон'юнктура підвищувальна – це стабільне переважання попиту над пропозицією, зростання ринкових цін на товар і кількості торговельних угод (ринок продавця).

Ринкова рівновага – короточасний стан ринку, коли врівноважені попит і пропозиція.

Світовий ринок – це сфера міжнародного балансу попиту та пропозиції на товари, що експортуються й імпортуються різними країнами.

Світове господарство – це сукупність національних економік окремих країн і регіональних економічних об'єднань, що взаємодіють між собою на підставі міжнародного поділу праці.

Регіональна структура світового ринку розрізняє ринки окремих країн або їхніх угруповань.

Товарно-галузева структура світового ринку складається з окремих товарних ринків, що відповідають ринку певного товару або його частини.

Монополістичний ринок – на ринку панує один постачальник (ринок діамантів);

Олігополістичний ринок – на ринку домінує група великих продавців (ринок нафти);

Атомістичний ринок – на ринку спостерігається невисока концентрація пропозицій товарів за участю багатьох постачальників і

загострюється конкурентна боротьба (ринки текстильних, швейних товарів та ін.).

Промислово розвинуті країни – це країни з високим економічним потенціалом, що розвиваються на основі великих обсягів технічно передового капіталу та висококваліфікованої робочої сили.

НІК – нові індустріальні країни (Південна Корея, Тайвань, Сінгапур, Бразилія, Мексика й ін.), які характеризуються тісною торговельно-економічною співпрацею промислово-розвинених країн із цими державами.

Азіатська модель розвитку НІК – передбачає розвиток національної економіки з переважною орієнтацією на зовнішній ринок, на експорт, значною мірою властива країнам Азії.

Латиноамериканська модель розвитку НІК – орієнтована на імпортозаміщення, значною мірою властива латиноамериканським країнам.

Країни, що розвиваються – складають велику частину країн сучасного світу, включно з країнами Азії (без Японії), Африки і Латинської Америки; більшість із них були колоніями й напівколоніями імперіалістичних держав і відстали у своєму економічному розвитку, оскільки їх економіка носила аграрно-сировинний характер.

Країни з перехідною економікою – це угруповання держав, які перебувають у процесі реформування політичної та соціально-економічної структури, трансформації існуючих тут раніше адміністративно-командних економічних систем у ринкову економіку.

Питання для опрацювання

1. Особливості формування світового ринку.
2. Світовий ринок як економічна категорія.
3. Структура світового товарного ринку.

Обов'язкові та додаткові завдання

Завдання 1

З'ясуйте, у чому відмінність трьох економічних понять: світовий ринок, світове господарство, міжнародна економіка?

Ринкова економіка характеризується рядом ознак:

- 1.1. Розвинена сфера міжнародного обміну товарами на базі міжнародної торгівлі.

1.2. Розвинена сфера міжнародного руху чинників виробництва, насамперед у формах вивозу-ввезення капіталу, робочої сили і технології.

1.3. Міжнародні форми виробництва на підприємствах, розташованих у декількох країнах, насамперед у рамках транснаціональних корпорацій.

1.4. Самостійна міжнародна фінансова сфера, не пов'язана з обслуговуванням ні міжнародного руху товарів, ні руху чинників виробництва.

1.5. Система міжнаціональних і наднаціональних, міждержавних і недержавних механізмів міжнародного регулювання в цілях забезпечення збалансованості та стабільності економічного розвитку.

1.6. Економічна політика держав, що витікає з принципів відкритої економіки.

Завдання 2

Затрати праці (у годинах) на виробництво печива та цукерок в Україні та Польщі наведено в табл. 2.

Таблиця 2

Затрати праці на виробництво печива та цукерок

Країни	Печиво	Цукерки
Україна	12	4
Польща	2	8

А. У виробництві якого товару Україна має відносну перевагу і чому?

Б. Розрахуйте альтернативну ціну цукерок, виражену через ціну печива, для України та для Польщі.

В. У якому інтервалі перебуватиме ціна рівноваги на цукерки у випадку розвитку торгівлі між двома країнами?

Г. Якщо відносна ціна рівноваги на цукерки внаслідок торгівлі дорівнюватиме 4, на якому з товарів спеціалізуватиметься кожна з країн і чому?

Д. Підрахуйте виграш Польщі від торгівлі, якщо вона спеціалізуватиметься на виробництві печива.

Завдання 3

Примітка.

Здатність провадити товар або послугу з відносно меншими витратами заміщення – це *відносна (порівняльна) перевага*. *Абсолютна перевага* – це можливість країни провадити який-небудь товар більш ефективно (тобто з меншими витратами на одиницю продукції) порівняно з іншими країнами, що провадять той самий товар.

$$P = \frac{A_1}{A_2}.$$

де A_1 і A_2 – відповідно витрати на виробництво товару 1 і витрати на виробництво товару 2 у розглянутій країні.

Якщо альтернативні витрати (поняття тотожно альтернативній ціні) на виробництво тих самих товарів у країні 1 нижчі, ніж у країні 2, то формула відносної переваги має вигляд:

$$\frac{A_1}{A_2} < \frac{1\Delta'}{\Delta'} \text{ або } P_1 < P_2.$$

Формула показує, що країна 1 (P_1) має відносну (порівняльну) перевагу у виробництві товару 2 (P_2).

Фірми А, В, С експортують товар до США. Середні питомі витрати наведено в табл. 3.

Таблиця 3

Середні питомі витрати фірм-експортерів

Показник	Фірма А	Фірма В	Фірма С
Середні питомі витрати, дол. США	10	10	10
Ціна товару на внутрішньому ринку, дол. США	10	12	9
Експортна ціна товару, дол. США	11	11	9
Ціна товару в США, дол. США	12	13	10

Яка з трьох фірм-експортерів товару може бути звинувачена в демпінгу на американському ринку?

Примітка.

Демпінг – це продаж товару за кордоном за ціною, що нижча за його «нормальну ціну», який завдає або загрожує завдати матеріальної шкоди промисловості, утвореної на території країни-імпортера, або який суттєво затримує утворення такої.

Згадана «нормальна ціна» – це ціна аналогічного товару, за якою він реалізується у країні виробництва (експорту) за нормального розвитку торгових операцій.

Під аналогічним товаром розуміють товар, який в усьому аналогічний товару, звинуваченому у демпінгу, а якщо такого товару немає, то товар, який не є аналогічним у всьому, але має характеристики, подібні з товаром, що розглядається.

Завдання 4

Припустимо, що країни Росія та Німеччина виробляють тільки два товари – цукор і сталь, рівень витрат на їх виробництво характеризується даними, наведеними в табл. 4, а максимальні витрати заміщення залишаються незмінними за будь-яких обсягів виробництва.

Таблиця 4

Витрати на виробництво цукру і сталі

Країни	Витрати на випуск 1 тонни сталі	Витрати на випуск 1 тонни цукру
Казахстан	160	110
Німеччина	140	140

1. Чи має Росія абсолютну перевагу у виробництві сталі?
2. Чи має Німеччина порівняльну перевагу у виробництві цукру?
3. Які товари будуть експортувати й імпортувати Казахстан і Німеччина в умовах вільної торгівлі?
4. У яких межах повинно встановитися співвідношення світових цін на сталь і цукор в умовах вільної торгівлі між Росією і Німеччиною?

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 2

Міжнародна торгівля товарами та послугами на світовому ринку

Ключові терміни

Експортно-імпортні операції – купівля-продаж товарів, що мають матеріально-речовинну форму, за умови, що такі товари в разі зміни власника з метою реалізації його споживчих потреб перетинають кордони національних митних територій.

Експорт товарів – це продаж і вивезення товарів за кордон з метою їх реалізації на зовнішніх ринках через передання у власність контрагенту в іншій країні.

Імпорт товарів – це купівля та ввезення товарної продукції з-за кордону з метою її реалізації на внутрішньому ринку й використання на території країни.

Умови торгівлі – співвідношення експортних та імпортних цін.

Дохідні умови торгівлі – це індекс, що показує потенціальну спроможність країни імпортувати товари за кошт виторгу одержуваного від експорту загалом.

Реекспорт – це продаж і вивезення до іншої країни товарів, які раніше були завезені ззовні, без їх перероблення.

Реімпорт – це ввезення до країни товарів, які раніше були вивезені з неї за кордон та які не піддавалися там переробленню.

Звичайна торгівля не передбачає надання однією державою іншій на взаємній основі або в односторонньому порядку будь-яких пільг у торговельному режимі.

Торгівля за режимом найбільшого сприяння передбачає, що держави, які домовляються, на взаємній основі надають одна одній привілеї та пільги щодо ставок мита й митних зборів, а також інших правил і механізмів здійснення зовнішньоторговельних операцій.

Преференційна торгівля передбачає надання однією державою іншій на взаємній основі або в односторонньому порядку пільг у торговельному режимі.

Дискримінаційна торгівля виникає внаслідок застосування в торговельно-економічних відносинах жорстких обмежувальних заходів (ембарго, торговельна блокада) або інших інструментів, що дискримінують права торговельного партнера.

Традиційна (проста) торгівля, тобто «вільний» експорт та імпорт товарів і послуг, який не зумовлений коопераційними зв'язками та зобов'язаннями щодо збалансованого обміну товарів.

Рентинг – короткотермінова оренда на термін від кількох днів до кількох місяців.

Хайринг – середньотермінова оренда на період від кількох місяців до року.

Лізинг – довготермінова оренда на термін понад один рік.

Міжнародні товарообмінні операції – це транскордонний обмін товарами на еквівалентній основі згідно з конкретними цілями й умовами реалізації угод.

Бартерна операція – це обмін певного товару (певної кількості товару або товарної партії) на інший товар без використання грошової форми розрахунків відповідно до принципу вартісної еквівалентності обмінюваної продукції.

Торговельні компенсаційні операції – це такий товарообмін, за якого сторони здійснюють взаємні поставки кількох товарів (товарних партій).

Світова всесвітня торгівля – це торгівля, яка передбачає переміщення товарів та послуг за межі державних кордонів. Її ще можна трактувати як відносини країн з метою вивезення (експорту) та ввезення (імпорту) товарів і послуг.

Географічна структура міжнародної торгівлі – це розподіл торговельних потоків між окремими країнами та їх групами, створеними за територіальною або організаційною ознакою.

Територіальна географічна структура узагальнює дані про масштаби міжнародної торгівлі країн, що належать до однієї частини світу або укрупненої групи країн (промислово розвинуті країни, країни з перехідною економікою, країни, що розвиваються).

Організаційна географічна структура узагальнює дані про міжнародну торгівлю або між країнами, що належать до інтернаціональних торговельно-політичних об'єднань, або торгівлю між країнами, що виокремлені в певну групу за вибраним критерієм (країни – експортери нафти, країни – цілковиті боржники тощо).

Питання для опрацювання

1. Значення торгівлі товарами в системі міжнародної економічної діяльності.
2. Поняття та форми товарообмінних операцій.
3. Сучасні тенденції у структурі та динаміці світової торгівлі товарами.

Обов'язкові та додаткові завдання

Завдання 1

На основі даних табл. 5 потрібно визначити ступінь залежності країн від міжнародної торгівлі. Які з країн найбільшою мірою залежать від зовнішньоекономічної сфери і чи позитивним це є для національного господарства?

Таблиця 5

Дані для визначення залежності країн від міжнародної торгівлі

Країна	Обсяг експорту, млрд дол. США	Обсяг імпорту, млрд дол. США	ВВП, млрд дол. США
США	625	487	7400
Німеччина	521	416	2497
Японія	411	538	5390
Франція	289	231	1585
Велика Британія	260	189	1167
Італія	234	354	1112
Канада	201	172	575
Нідерланди	198	264	415
Україна	18	29	36
Світ загалом	?	?	?

Завдання 2

Відповідно до номенклатури Гармонізованої системи опису та кодування товарів складіть таблицю «Товарна структура експорту й імпорту України у 2018 році (допускається 2017 рік). Дайте порівняльну характеристику експорту й імпорту України. Зробіть висновки.

Завдання 3

Зовнішня торгівля України за рік характеризувалася даними (млн дол. США), наведеними в табл. 6.

Таблиця 6

Дані зовнішньої торгівлі України

Показник	Країни пострадянського простору	Інші країни	Разом
Експорт товарів	8 841	6 706	?
Імпорт товарів	12 913	6 930	?

Розрахуйте щодо кожної групи країн:

- торгове сальдо;
- торговий оборот;
- відносну частку країн СНД в українському експорті й імпорті;
- відносну частку інших країн в українському експорті й імпорті.

Примітка.

Зовнішньоторговельний баланс країни – співвідношення вартості товарів, експортованих і імпортованих протягом певного проміжку часу (наприклад, за один календарний рік). Торговельний баланс має своє сальдо. Торговельне сальдо – це річний (квартальний або щомісячний) показник зведення зовнішньоторговельних операцій країни. Якщо торговельний баланс має позитивне сальдо, це означає, що в грошовому еквіваленті (товарний об'єм переводиться в грошовий) товарів за кордон (експорт) було відправлено більше, ніж отримано з інших країн (імпорт).

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 3

Особливості функціонування світових товарних ринків

Ключові терміни

Товари – це матеріальні предмети, що мають споживчу вартість.

Сировинні товари – продукти сільського господарства, лісового господарства, рибальства та полювання або будь-які корисні копалини, вартість яких незначно залежить від обробки.

Напівфабрикати – продукти, що потребують подальшої обробки або входять до складу інших товарів, перш ніж вони стали знаряддям виробництва або предметом споживання.

Готові вироби – усі промислові вироби, призначені для споживання й використання у домашньому господарстві, а також капітальне обладнання для промисловості, сільського господарства та транспорту, промислові товари нетривалого користування, що застосовуються в промисловості як матеріали та паливо.

Світові ціни – це ціни реалізації товарів на світовому ринку; ціни найбільш впливових ринкових агентів. Залежно від того, про який товар ідеться, це ціни, якими користуються країни (експортери чи імпортери), біржі та аукціони, провідні фірми.

Трансфертні ціни – умовно-розрахункові ціни, які використовуються в межах ТНК для встановлення господарських зв'язків між їхніми підрозділами, що розташовані в різних країнах.

Ціни ринку – це ціни, за якими ведеться торгівля на конкретному національному чи регіональному ринку.

Питання для опрацювання

1. Система класифікації товарів у міжнародній торгівлі.
2. Сутність світових цін на товари.
3. Специфічні риси здійснення зовнішньоторговельних операцій на світовому ринку за різними товарними групами.

Обов'язкові та додаткові завдання

Завдання 1

Підприємство укладає зовнішньоторговельну угоду 2018 року з іноземною фірмою на поставку обладнання у 2021 році за цінами на умовах «ковзання».

На дату укладання контракту:

- базисна ціна товару становила 10 млн ум. од.;
- витрати на сировину – 45 %;
- витрати на зарплату – 40 %;
- постійні витрати – 15 %;
- індекс цін на сировину за період «ковзання» – 1,54;
- індекс цін на заробітну плату за період «ковзання» – 1,2.

На основі наведених даних розрахуйте, яку суму імпортер має сплатити експортеру у 2019 році за придбання обладнання.

Примітка.

Під «умовами ковзання» розуміють умови перерахунку базової ціни в кінцеву, за якою замовник розрахується з постачальником. У своїй пропозиції фірма вказує ціну та дату пропозиції (базисна ціна), порядок розкладання цієї ціни на складові елементи. У контракті фіксуються такі погоджені в переговорах умови: базисна ціна, питома вага її складових елементів; ціни матеріалів до моменту висновку угоди, тобто базові ціни і ставки; умови ковзання. Залежність кінцевої ціни від зміни цін на матеріали й тарифів заробітної плати встановлюють за формулою:

$$P_1 = P_0 (A (a_1/a_0) + B (v_1/v_2) + C),$$

де P_1 – кінцева ціна устаткування; P_0 – базова ціна ; A – частка в ціні витрат на матеріали; B – частка витрат на заробітну плату; C – незмінна частина ціни; a_0 – базова ціна (індекс цін) матеріалів; a_1 – ціна матеріалів за період ковзання, тобто під час виконання замовлення; v_0 – базові ставки (індекс) заробітної плати; v_1 – зміна тарифів зарплати за період виконання замовлення.

Завдання 2

Україна вводить тариф на імпорт кави в розмірі 20 ум. од. за тонну. На основі даних, наведених у табл. 7, розрахуйте такі величини:

- 1) обсяг експорту кави Бразилії;
- 2) вартість експорту кави Бразилії;
- 3) розмір надходжень до державного бюджету України від тарифних зборів.

Таблиця 7

Дані для розрахунку

Показники	Обсяг
Світова ціна на каву	300 ум. од. за 1 т
Обсяг внутрішнього споживання	8 млн т
Обсяг внутрішнього виробництва	20 млн т

Завдання 3

Підприємство укладає зовнішньоторговельну угоду з іноземною фірмою у 2022 році на експорт хутра. На основі даних, наведених у табл. 8, потрібно визначити експортну ціну на хутро з використанням принципу власних витрат виробництва в міжнародному ціноутворенні.

Таблиця 8

Дані для розрахунку

Показники	Розрахунок, тис. грн
1. Собівартість і прибуток підприємства	406,25
2. Сума акцизу за ставкою 35 %	?
3. Вільна оптова ціна підприємства без ПДВ	?
4. Сума ПДВ за ставкою 20 %	?
5. Вільна оптова відпускна ціна підприємства	?
6. Торговельна надбавка 25 %	?
7. Експортна ціна виробу	?

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 4

Теоретичні основи світової торгівлі послугами

Ключові терміни

Послуга – це цілеспрямована дія економічного змісту, результат якої виражається в термінах споживчої вартості та проявляється як задоволення конкретної потреби людини.

Міжнародна природа послуги проявляється або в безпосередньо міжнародному її характері, або в різноманітних економічних наслідках певної комерційної акції, які можуть бути пов'язані з виникненням різного роду зобов'язань чи перспектив щодо подальшого співробітництва різнонаціональних контрагентів.

Ринок послуг – це розгалужена система вузькоспеціалізованих ринків, зокрема ринку транспортних послуг, комунікацій, комунального обслуговування, громадського харчування, туристично-рекреаційних послуг.

Міжнародний (світовий) ринок послуг – це диверсифікована система спеціалізованих ринків послуг, участь у функціонуванні якої у той або інший спосіб беруть усі країни.

Питання для опрацювання

1. Загальна сутність міжнародної торгівлі послугами.
2. Особливості послуг як специфічного товару.
3. Класифікація послуг як предмета торгівлі.
4. Сучасний стан та перспективи розвитку світової торгівлі послугами.

Обов'язкові та додаткові завдання

Завдання 1

У табл. 9 наведено дані, що характеризують експорт країн СНД.

Таблиця 9

Дані, що характеризують експорт країн пострадянського простору

	Експорт				
	всього	I кв.	II кв.	III кв.	IV кв.
Усього	?	3 286 232,0	3 371 929,6	3 425 552,0	3 708 504,0
Країни СНД	?	1 302 888,4	1 640 223,2	1 546 953,4	1 752 956,4
Азербайджан	?	5 116,2	5 572,8	11 771,6	6 990,8
Білорусь	?	36 441,7	41 025,4	38 901,8	39 065,9
Вірменія	?	2 763,5	4 862,9	3 344,0	2 692,1
Казахстан	?	29 999,0	29 314,9	39 936,7	62 291,2
Киргизстан	?	436,9	521,6	928,1	1 878,2
Молдова	?	13 541,0	14 699,0	18 854,8	19 222,2
Російська Федерація	?	1 181 089,2	1 508 993,4	1 381 430,6	1 563 111,7
Таджикистан	?	1 299,5	910,4	2 049,1	1 659,5
Туркменістан	?	28 495,8	30 533,2	43 531,7	5 0984,8
Узбекистан	?	3 705,6	3 789,7	6 205,0	5 059,9
Інші країни світу	?	1 983 343,7	1 731 706,4	1 878 598,7	1955547,6
Європа	4 103 748,8	1 207 450,3	861 187,0	967 179,9	1 067 931,7

1. Серед країн пострадянського простору визначте провідних експортерів послуг:

- за кварталами 2021 року;
- усього за рік.

2. Визначте їх частку в загальній сумі експорту послуг.

3. Визначте частку країн пострадянського простору в загальному світовому обсязі експорту за 2021 рік, порівняйте їх з показниками Європи.

Завдання 2

У табл. 10 наведено дані, що характеризують імпорт країн СНД.

1. Серед країн СНД визначте провідних імпортерів послуг:

- за кварталами 2021 року;
- усього за рік.

2. Визначте їх частку в загальній сумі імпорту послуг.

3. Визначте частку країн СНД в загальному світовому обсязі імпорту за 2021 рік, порівняйте їх з показниками Європи.

4. Державне регулювання міжнародної торгівлі послугами.

5. Роль послуг у світовій торгівлі.

Таблиця 10

Дані, що характеризують імпорт країн пострадянського простору

	Імпорт				
	усього	I кв.	II кв.	III кв.	IV кв.
Усього	6 235 194,6	1 318 473,9	1 543 770,1	1 615 782,7	?
Країни пострадянського простору	1 173 318,2	212 543,5	275 963,4	332 963,5	?
Азербайджан	14 829,4	3 458,5	4 172,9	3 915,2	?
Білорусь	80 772,4	15 804,0	17 514,0	24 386,5	?
Вірменія	8 707,7	1 442,3	2 360,9	2 239,1	?
Казахстан	43 816,8	6 974,4	10 812,6	11 990,4	?
Киргизстан	1 098,3	151,2	282,0	259,9	?
Молдова	33 964,6	8 196,6	6 622,6	9 035,9	?
Російська Федерація	955 556,4	171 425,8	228 796,2	266 527,5	?
Таджикистан	450,2	119,6	139,3	78,8	?
Туркменістан	27 433,3	3 467,7	3 888,6	12 614,1	?
Узбекистан	6 689,1	1 503,5	1 374,5	1 916,3	?
Інші країни світу	5 061 876,4	1 105 930,4	1 267 806,7	1 282 819,2	?
Європа	2 813 861,5	605 040,8	748 025,6	691 302,6	769 492,5

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 5**Особливості формування та сучасні тенденції розвитку ринків міжнародних послуг*****Ключові терміни***

Торгівля ноу-хау – надання сучасних технологій та досвіду технологічно-менеджерської політики, спрямованої на інноваційну оптимізацію роботи окремих секторів виробництва, використання якої забезпечує кращі результати господарської діяльності та переваги в конкурентній боротьбі.

Інжиніринг – надання технологічних знань, проведення технічних робіт, консультування «на місці подій» з метою оптимізації виробничо-комерційної діяльності.

Франчайзинг – надання великою, «материнською» фірмою права дрібній фірмі вести виробничо-підприємницьку діяльність під її опікуванням з наданням відповідного обладнання, права користування «маркою», «брендом» материнської структури, визначенням параметрів збутової діяльності.

Франчайзер – головна, материнська фірма, яка надає торгову марку, технологію франчайзі, отримуючи за це відповідну фінансову компенсацію та розширення ринкового впливу.

Франчайзі (франчайзіат) – ліцензіат угоди франчайзингу, який викуповує у власника певної торгової марки, технології право на її використання та здійснює подальшу господарську діяльність відповідно до стратегії та моделі ринкової поведінки такого власника.

Міжнародне транспортування – це перевезення пасажирів і вантажів, яке здійснюється будь-якими видами транспорту через національні кордони.

Туризм – це діяльність осіб, які подорожують і здійснюють перебування в місцях, які розташовані за межами їх звичайного середовища, протягом періоду, що не перевищує одного року підряд, з метою відпочинку, діловими та іншими цілями.

Інформація – це відомості в будь-якій формі й вигляді та збережені на будь-яких носіях (у тому числі листування, книги, помітки, ілюстрації – карти, діаграми, малюнки, схеми тощо, фотографії, голограми, кіно-, відео, мікрофільми, звукові записи, бази даних комп'ютерних систем або повне чи часткове відтворення їх елементів), пояснення осіб, будь-які інші публічно оголошені чи документовані відомості.

Реклама – це вид чи компонент комерційної діяльності або вироблена завдяки їй продукція, метою якої є забезпечення збуту, розв'язання завдань з поліпшення іміджу, поширення відомостей про суб'єкта господарювання або інші результати.

Ринок фінансових послуг – це особлива, властива лише ринковій економіці сфера економічних взаємовідносин, де здійснюється купівля-продаж, розподіл і перерозподіл фінансових активів країни між сферами економіки.

Фінансова послуга – операції з фінансовими активами, що здійснюються в інтересах третіх осіб за власний кошт чи за кошт цих осіб, а у випадках, передбачених законодавством, і за кошт залучених від інших

осіб фінансових активів, з метою отримання прибутку або збереження реальної вартості фінансових активів.

Питання для опрацювання

1. Форми міжнародних технологічних послуг.
2. Види й особливості міжнародних транспортних послуг.
3. Поняття та тенденції розвитку міжнародного туризму.
4. Особливості та значення міжнародного ринку інформаційних і електронних послуг.
5. Економічний зміст рекламних послуг.
6. Характеристика ринків фінансових і страхових послуг.

Обов'язкові та додаткові завдання

Завдання 1

Динаміку структури експорту транспортних послуг України наведено в табл. 11.

1. Визначте долю експорту повітряного, морського, залізничного та трубопровідного транспорту в загальному обсязі транспортних послуг.

2. Порівняйте ці частки та надайте пояснення їх розміру. Визначте тенденцію за роками.

Таблиця 11

Динаміка структури експорту транспортних послуг

Показники	Експорт			
	2019	2020	2021	2022
Усього	9 038 866,2	1 174 1292,9	9 598 330,3	1 1759 405,7
Транспортні послуги	6 111 729,8	7636544,5	6 305 551,4	7 848 000,5
у тому числі				
Морський транспорт	?	?	?	?
з нього				
Пасажирський	2686,3	1879,1	1244,8	3854,4
Вантажний	65880,0	57669,0	33512,9	48158,8
Інше	847362,6	1244821,3	1238038,1	1182298,4
Повітряний транспорт	?	?	?	?
з нього				
Пасажирський	4 66486,2	636 992,0	476 563,6	579 776,3

Показники	Експорт			
	2019	2020	2021	2022
Вантажний	159 773,2	238 595,5	280 529,0	275 883,9
Інше	293 346,4	355 480,1	353 998,1	326 269,6
Залізничний транспорт	?	?	?	?
з нього				
Пасажирський	238 806,4	295 155,4	280 559,4	310 295,2
Вантажний	431 334,1	585 809,5	400 771,2	402 655,5
Інше	598 053,9	760 164,9	559 249,1	774 172,3
Трубопровідний транспорт	2 411 603,4	2 560 369,3	2 104 016,6	3 357 722,5
Інший транспорт	596 397,4	899 608,4	577 068,8	586 913,6

Завдання 2

Динаміку структури імпорту транспортних послуг України наведено в табл. 12.

Таблиця 12

Динаміка структури імпорту транспортних послуг України

Показники	Імпорт			
	2019	2020	2021	2022
Усього	4 980 621,9	6 467 956,7	5 173 531,6	5 447 694,3
Транспортні послуги	1 118 368,9	1 657 596,6	996 923,8	1 170 748,9
у тому числі				
Морський транспорт	?	?	?	?
з нього				
Пасажирський	4 054,5	5 999,7	3 335,2	15,3
Вантажний	19 476,6	73 528,3	20 059,5	34 993,2
Інше	112 691,8	167 577,4	10 5734,7	108 061,8
Повітряний транспорт	?	?	?	?
з нього				
Пасажирський	84 432,4	169 413,6	103 231,6	163 360,8
Вантажний	7 581,6	13 638,2	11 801,3	8 683,3
Інше	242 295,0	359 320,7	223 749,4	275 567,8
Залізничний транспорт	?	?	?	?
з нього				
Пасажирський	168 037,2	209 127,1	166 276,5	187 455,4
Вантажний	97 527,5	108 262,7	58 445,9	33 616,7
Інше	237 337,1	338 604,5	199 084,6	242 423,6
Трубопровідний транспорт	2 941,3	4 475,7	2 153,9	600,4
Інший транспорт	141 993,8	207 648,7	103 051,4	115 970,7

1. Визначте долю імпорту повітряного, морського, залізничного та трубопровідного транспорту у загальному обсязі транспортних послуг.
2. Порівняйте ці частки та надайте пояснення їх розміру. Визначте тенденцію за роками.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 6

Система регулювання міжнародного обміну товарами та послугами

Ключові терміни

Свобода торгівлі – політика мінімального державного втручання в зовнішню торгівлю, що розвивається на основі вільних ринкових сил попиту та пропозиції.

Протекціонізм – це державна політика захисту внутрішнього ринку від іноземної конкуренції шляхом використання тарифних і нетарифних інструментів торгової політики.

Митний тариф – це податок, який установлюється на імпорт товарів з метою підвищення їхньої ціни на ринку країни-імпортера та забезпечення безпосередніх надходжень до державного бюджету.

Мито – це обов'язковий грошовий внесок, який збирається державою в разі перетину товаром її митного кордону. Розмір певної плати є *ставкою мита*.

Тарифна квота – це різновид змінних мит, ставки яких залежать від обсягу імпорту товару: в разі імпорту в межах певних кількостей (квот) він оподатковується за базовою внутрішньоквотовою ставкою тарифу, за перевищення певного обсягу імпорт оподатковується за більш високою, надквотовою ставкою тарифу.

Нетарифні інструменти регулювання міжнародної торгівлі – це засоби адміністративного обмеження і впливу на умови міжнародної торгівлі та конкуренції з боку держави.

Кількісні обмеження – адміністративна форма регулювання, що передбачає встановлення максимального обсягу товару певної номенклатури, який дозволений для експорту чи імпорту протягом визначеного часу.

Ембарго – це заборони імпорту та/або експорту.

Квотування – це кількісне лімітування розміру імпорту / експорту за допомогою глобальних (нерозподілених), індивідуальних (розподілених), групових, сезонних, тарифних та інших видів відсоткових або вартісних обмежень (квот).

Квота – це кількісний нетарифний захід обмеження експорту чи імпорту товару певною кількістю чи сумою на певний проміжок часу.

Ліцензування – це видача дозволів на здійснення експортно-імпортних та транзитних операцій у тих випадках, коли відповідні вільні операції не допускаються.

«Добровільне» обмеження експорту – це угода між урядом країни-імпортера та урядом та/або компаніями країни-експортера про обмеження поставок товару в рамках узгоджених обсягів в обмін на відмову імпортуючої сторони від введення суворих обмежень на імпорт.

Технічні бар'єри – усі державні заходи контролю й обмежень, пов'язані з вимогами до технічних параметрів товару, які можуть бути використані як засіб обмеження доступу тих чи інших товарів на внутрішній ринок країни.

Внутрішні податки та збори – приховані методи торгової політики, спрямовані на підвищення внутрішньої ціни імпортного товару та скорочення внаслідок цього його конкурентоспроможності на внутрішньому ринку.

Державні закупівлі – прихований метод торговельної політики, який вимагає від державних органів та підприємств закуповувати певні товари лише в національних фірм, незважаючи на те що ці товари можуть бути дорожчі за імпортні.

Вимоги про вміст місцевих компонентів – прихований метод торговельної політики держави, який законодавчо встановлює частку участі національних виробників у виробництві імпортного товару.

Питання для опрацювання

1. Основні тенденції розвитку сучасної системи регулювання торговельно-економічних відносин.
2. Класифікація інструментів регулювання міжнародної торгівлі товарами та послугами.
3. Митно-тарифні інструменти регулювання.
4. Застосування нетарифних інструментів регулювання.

Обов'язкові та додаткові завдання

Завдання 1

Питомі витрати фірми А, В, С, що експортують товар до США, наведено в табл. 13.

Таблиця 13

Питомі витрати фірм, що експортують товар до США

Показник	Фірма А	Фірма В	Фірма С
Середні питомі витрати, дол. США	10	10	10
Ціна товару на внутрішньому ринку, дол. США	10	12	9
Експортна ціна товару, дол. США	11	11	9
Ціна товару в США, дол. США	12	13	10

Яка з трьох фірм-експортерів товару може бути звинувачена в демпінгу на американському ринку?

Завдання 2

Розрахуйте реальний ефективний рівень мита на кінцевий товар з урахуванням рівня мит на імпортні вузли й деталі цього товару.

Країна-імпортер оподатковує велосипеди, вартість яких 200 дол. США (з яких 60 дол. США – це додана вартість, а 140 дол. США – вартість сталі, гуми й інших матеріалів), адвалорним митом у 10% і окремо оподатковує 5 % адвалорним митом сталь, гуму й інше, з яких складається виріб.

Примітка.

Згідно з ефективним способом розрахунку мита, рівень ставки мита розраховується за формулою

$$T_{\text{еф}} = (T_{\text{ном}} - A \cdot T_{\text{імп}}) / (1 - A),$$

де $T_{\text{еф}}$ – ефективний рівень митного захисту, %; $T_{\text{ном}}$ – номінальна ставка тарифу на кінцеву продукцію, %.

Завдання 3

Ставка українського імпортного тарифу на закордонний одяг становить 10 %, на тканини – 1 %. Вартість тканини становить 15 % вартості одягу.

Розрахуйте ефективний рівень тарифу:

- а) за умов, названих вище;
- б) якщо імпортерне мито на тканини збільшиться до 10 %;
- в) якщо імпортерне мито на готовий одяг зросте до 30 %;
- г) якщо мито на одяг зменшиться до 5 %;
- д) якщо мито на тканини зменшиться до 0,3 %.

Які висновки можна зробити на основі цих розрахунків?

Завдання 4

Країна-імпортер обкладає податком ровери, вартість яких становить 200 дол. США і обкладає їх адвалорним тарифом у 10 % і окремо 5 % адвалорним тарифом на комплектуючі до реверов.

Розрахувати ефективний рівень митного захисту, якщо вартість імпортерних компонентів у вартості кінцевої продукції дорівнює 140 дол. США.

Завдання 5

Визначити розрахункову ціну ліцензії, якщо середньорічний випуск продукції за ліцензією становить 360 тис. т, термін дії договору 3 роки. Прибуток від продажу одиниці продукції з використанням ліцензії становить 30 грн, а прибуток від реалізації одиниці продукції за наявної технологією у ліцензіаті – 20 грн. Доля ліцензіару в прибутку становить 30 %.

Примітка.

Для вирішення задач, що пов'язані з визначенням ціни ліцензії, треба користуватися такими формулами:

$$Ц_{л} = V_{л} \cdot T \cdot П \cdot Д,$$

де $V_{л}$ – середньорічний випуск продукції за ліцензією, грн; T – термін договору, років;
 $П$ – податковий прибуток, що одержується за ліцензією, грн;

$$Ц = \sum_{i=1}^t B_i \cdot Ц_i \cdot R \cdot 100,$$

де B_i – середньорічний прибуток, що одержується за ліцензією в i -му році (у натуральному виразі); $Ц_i$ – продажна ціна продукції в i -му році, грн; R_i – розмір роялті в i -му році, %.

Завдання 6

Строк дії ліцензійного договору – 2 роки. Обсяг планового випуску продукції за ліцензією в перший рік становитиме 250 тис. шт., який на другий рік планується збільшити на 2 %. Продажна ціна продукції в

перший рік становитиме 100 грн/од., на другий – 120 грн/од. Розмір роялті залишиться на одному рівні і становитиме 5 %. Визначити ціну ліцензії на базі роялті.

Завдання 8

У країні А установлюється квота на обсяг поставок кави.

Як введення обмежень на імпорт кави може впливати на:

- а) попит, пропозицію і ціну на каву;
- б) попит, пропозицію і ціну на чай;
- в) попит, пропозицію і ціну на кавоварки?

Відповіді проілюструвати графіками.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 7

Методи організації зовнішньоторговельної діяльності

Ключові терміни

Метод міжнародної торгівлі – це організаційна форма та порядок здійснення зовнішньоторговельної операції.

Прямий метод утворюють ті форми торгівлі, що реалізуються самими компаніями та підприємствами, які мають достатній рівень фінансових активів для створення й утримання власного зовнішньоторговельного апарату, що складається зі спеціалізованих служб і органів, що виконують організаційні, кредитно-розрахункові, транспортні, рекламні, аналітичні й інші функції.

Непрямий метод передбачає торгівлю через посередників (торговельні компанії та інші посередницькі фірми); торгівлю через організовані товарні ринки, тобто через міжнародні товарні біржі, тендери (торги), аукціони та виставки / ярмарки.

Транзитна торгівля передбачає поставку товару не безпосередньо між експортером та імпортером у країні, що виробляє товар, або в країні, що купує товар, а через транзитного торговця у третій країні.

Організований ринок – це ринок, який функціонує за попередньо встановленими правилами чинних нормативних актів.

Торговельно-посередницькі операції – це операції, пов'язані з купівлею-продажем товарів, що виконуються за дорученням виробника-

експортера незалежним від нього торговим посередником на основі укладеної між ними угоди чи окремого доручення.

Товарна біржа – особливий вид постійно діючого ринку, на якому здійснюються угоди з купівлі-продажу масових, сировинних і продовольчих товарів, що мають спільні родові ознаки, якісно однорідних і взаємозамінних.

Міжнародні товарні аукціони є спеціально організованими, періодично діючими в певних місцях ринками, на яких шляхом публічних торгів у заздалегідь обумовлений час і в спеціально призначеному місці здійснюється продаж попередньо оглянутих покупцем товарів, які переходять у власність покупця, що запропонував найвищу ціну.

Міжнародний тендер є методом міжнародної торгівлі, сутність якого полягає в конкурентному відборі постачальників і підрядників через організований товарний ринок шляхом залучення до певної, заздалегідь встановленої дати пропозицій від закордонних і національних постачальників і підрядчиків, проведення конкурсу (порівняння) представлених проєктів (умов) і укладання контракту з тим з них, пропозиції якого найповніше задовольняють потреби та вимоги імпортерів- замовників.

Виставка – це публічна демонстрація досягнень у певній галузі економіки, техніки, науки, культури, призначених для задоволення потреб людини.

Ярмарок – це періодично діючий ринок, що дає змогу його учасникам-експонентам виставляти зразки свого виробництва, демонструвати нові досягнення й технічні вдосконалення з метою укладання прямих торговельних угод.

Питання для опрацювання

1. Систематизація методів міжнародної торгівлі.
2. Торгівля через торговельно-посередницькі фірми.
3. Сутність і функції міжнародних товарних бірж.
4. Організаційні форми аукціонної торгівлі.
5. Тенденції розвитку міжнародної тендерної торгівлі.
6. Типізація міжнародних виставок / ярмарків.

Обов'язкові та додаткові завдання

Завдання 1

Ф'ючерсний контракт на кукурудзу (одиниця контракту 5000 бушелів).

Ціна виконання 1,8 умовних одиниць (у.о.)/ буш.

Початкова маржа 450 у.о. за контракт (5 % вартості контракту).

Кількість контракту – 1.

Варіаційна маржа 337,5 у.о за контракт (75 % вартості контракту).

Розрахуйте рахунок клієнту й запишіть отримані результати в табл.14.

Таблиця 14

Розрахунок рахунку ф'ючерсного контракта клієнту

Дата	Продавець			Коти- рування у.о/буш	Покупець		
	маржа, у.о	рахунок, у.о.	+ –		маржа, у.о	рахунок, у.о.	+ –
05.07							
06.07							
08.07							
09.07							
10.07							

Завдання 2

Розрахуйте стан рахунків клієнтів за контрактами на кукурудзу (одиниця контракту – 5000 бушелів). Початкова маржа становить 10 % вартості контракту, варіаційна маржа – 75 % від початкової маржі. Запишіть результати в табл. 15.

Таблиця 15

Дані для розрахунку стану клієнту за контрактом

Дата	Продавець		Котирування, у.о/ буш	Покупець	
	маржа, у.о.	рахунок, у.о.		маржа, у.о.	рахунок, у.о.
05.05			1,32		
06.05			1,37		
07.05			1,41		
08.05			1,35		
09.05			1,33		

Завдання 3

Вартість ф'ючерсного контракту 100 у.о.

Маржа становить: 1) 10 у.о.; 2) 50 у.о.; 3) 100 у.о.

Яку рентабельність дасть 10%-ний приріст вартості ф'ючерсного контракту?

Завдання 4.

Визначити прибуток або збиток для торговця, який має довгу позицію за контрактом на соєву олію, якщо ціни зросли на 0.05 у.о./ фунт. Одиниця контракту – 60 000 фунтів.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 8

Міжнародні економічні інститути, що регулюють світову торговельну політику

Ключові терміни

Світоторговельні зв'язки – це доволі розгалужена система, яка регулюється спеціалізованими міжнародними економічними інститутами.

ГАТТ – багатостороння угода, яка закріпила принципи, правові норми, правила ведення та державного регулювання взаємної торгівлі країн- учасниць.

Світова організація торгівлі (World Trade Organization) – законодавча й інституціональна основа міжнародної торгової системи, механізм багатостороннього узгодження та регулювання політики країн- членів у сфері торгівлі товарами та послугами, врегулювання торгових суперечок і розробки стандартної зовнішньоторговельної документації.

Міжнародні організації з урегулювання світових товарних ринків мають за мету нормалізацію ситуації на ринках товарів, переважно ринків сировини та сільськогосподарської продукції.

Конференція Організації Об'єднаних Націй з торгівлі й розвитку – ЮНКТАД (United Nations Conference of Trade and Development – UNCTAD) – орган Генеральної Асамблеї ООН, заснований у 1964 р.

Міжнародний торговельний центр ЮНКТАД/СОТ-МТЦ (International Trade Center UNCTAD/WTO-ITC) є спільним допоміжним органом СОТ і ООН. Головна мета МТЦ – усунути дублювання та

паралелізм у діяльності СОТ і ЮНКТАД щодо сприяння розвитку торгівлі в країнах, що розвиваються.

Комісія Організації Об'єднаних Націй з прав міжнародної торгівлі – ЮНСІТРАЛ (United Nations Commission on International Trade Law – UNCITRAL) заснована в 1966 р. Вона є головним правовим органом ООН у галузі прав міжнародної торгівлі.

Організація країн – експортерів нафти – ОПЕК (Organization of the Petroleum Exporting Countries – OPEC) – міжнародна міжурядова організація, що має на меті регулювати ціни на нафту, утворена в 1960 р.

Питання для опрацювання

1. Створення та сутність Світової організації торгівлі (системи ГАТТ / СОТ).
2. Фундаментальні принципи уніфікованих міжнародних правил товарної торгівлі.
3. Процес вступу до Світової організації торгівлі (СОТ).
4. Переваги та недоліки системи світової торгівлі.
5. Економічні інститути системи Організації Об'єднаних Націй (ООН).
6. Міжнародні організації з урегулювання світових товарних ринків.

Обов'язкові та додаткові завдання

Завдання 1

Автомобільне колесо коштує в Україні 100 дол. США, у Польщі – 80 дол., у Росії – 60 дол. Україна – маленька країна, її зовнішня торгівля не впливає на рівень світових цін.

А. В Україні вводиться 100-відсотковий адвалорний тариф на імпорту коліс із Росії та Польщі. Чи буде Україна продовжувати імпортувати колеса?

Б. Якщо після цього Україна утворить митний союз із Росією, чи буде вона сама виробляти або імпортуватиме їх?

В. Припустимо тепер, що в Україні вводиться 50-відсотковий, а не 100-відсотковий адвалорний тариф на імпорту коліс із Росії та Польщі. Чи буде Україна продовжувати імпортувати колеса?

Г. Якщо тепер Україна утворить митний союз із Польщею, чи буде вона сама продукувати колеса або імпортуватиме їх?

Д. Який ефект – створення торгівлі чи відхилення торгівлі – виникає в разі заснування митного союзу між Україною та Польщею?

Завдання 2

Надайте характеристику СОТ. Заповніть табл. 16

Таблиця 16

Характеристика СОТ

Назва організації	Світова організація торгівлі
Показники	
Рік створення	
Кількість країн-членів	
Регіон	
Причини створення	
Етап розвитку (інтеграції)	
Сучасний етап інтеграції	
Мікро- чи макроінтеграція	
Перспективи розвитку	

Завдання 3

Надайте характеристику економічних інститутів системи Організації Об'єднаних Націй (ООН). Заповніть табл. 17.

Таблиця 17

Характеристика економічних інститутів

Назва організації	Конференція Організації Об'єднаних Націй з торгівлі й розвитку – ЮНКТАД	Міжнародний торговельний центр ЮНКТАД / СОТ-МТЦ	Комісія Організації Об'єднаних Націй з прав міжнародної торгівлі – ЮНСІТРАЛ
Показники			
Рік створення			
Кількість країн-членів			
Регіон			
Причини створення			
Етап розвитку (інтеграції)			

Закінчення табл. 17

Назва організації	Конференція Організації Об'єднаних Націй з торгівлі й розвитку – ЮНКТАД	Міжнародний торговельний центр ЮНКТАД / СОТ- МТЦ	Комісія Організації Об'єднаних Націй з прав міжнародної торгівлі – ЮНСІТРАЛ
Показники			
Сучасний етап інтеграції			
Мікро- чи макроінтеграція			
Перспективи розвитку			

Завдання 4

Надайте характеристику міжнародних організацій з урегулювання світових товарних ринків. Заповніть табл. 18.

Таблиця 18

Характеристика міжнародних організацій

Назва організації	Організація країн- експортерів нафти – ОПЕК	Асоціація країн- ви- робників натурального каучуку	Асоціація країн- екс- портерів залізної руди	Африкан- ська асоціація деревини	Асоціація виробників какао
Показники					
Рік створення					
Кількість країн-членів					
Регіон					
Причини створення					
Етап розвитку (інтеграції)					
Сучасний етап інтеграції					
Мікро-чи макроінте- грація					
Перспективи розвитку					

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 9

Сучасний стан і перспективи розвитку світових інтеграційних процесів

Ключові терміни

Міжнародна економічна інтеграція є вищою формою інтернаціоналізації господарського життя, що передбачає зближення та взаємопристосування всіх структур національних господарств.

Глобалізація означає тісну взаємодію і переплетення економічних, політичних, соціальних, правових, інформаційних, культурних та інших трансакцій на світовому терені; поширення безпосередніх і опосередкованих зв'язків між суб'єктами економічної діяльності всіх країн світу; формування єдиної (глобальної) для всього світового суспільства системи світогосподарських відносин.

Регіоналізація – це поглиблення міжнародних зв'язків на компактному просторі, що називається регіоном.

Регіональна інтеграція – процес розширення економічного та виробничого співробітництва, об'єднання національних господарств двох і більше суверенних держав, який передбачає утворення єдиного економічного регіону.

Регламенти є вищим від національних законів і мають на території країн-членів ЄС силу закону.

Директиви містять загальні положення, які конкретизуються у спеціальних постановах – членів ЄС.

Співдружність Незалежних Держав (СНД) була заснована на Алмаатинській нараді 21 грудня 1991 р. представниками 11 незалежних країн (Азербайджану, Білорусі, Вірменії, Казахстану, Киргизстану, Молдови, Росії, Таджикистану, Туркменистану, Узбекистану, України).

Першим європейським інтеграційним угрупованням, яке об'єднало держави, що досі розвивалися, ґрунтуючись на різних економічних і політичних моделях, стало *Чорноморське економічне співробітництво (ЧЕС)*.

Одним із найбільших економічних угруповань світу є Північноамериканський ринок, який утворюють США, Канада та Мексика (*НАФТА*). На державному рівні Америко-канадська угода про вільну торгівлю була укладена в 1988 р., а в 1992 р. до неї приєдналася Мексика.

Андська група (Андський пакт, або Картахенська угода) – утворена в 1969 р. До неї увійшли: Болівія, Перу, Еквадор, Венесуела. Андська група передбачає: єдині зовнішні тарифи; обмеження припливу іноземних інвестицій; інтеграційну політику в економічній і соціальній сферах.

Питання для опрацювання

1. Основні етапи розвитку західноєвропейської інтеграції.
2. Сутність та цілі інтеграційних об'єднань Східної і Центральної Європи.
3. НАФТА і розвиток економічної інтеграції у Північній Америці.
4. Особливості розвитку інтеграційних процесів в Азії.
5. Специфіка латиноамериканських інтеграційних угруповань.
6. Основні економічні угруповання Африки.

Обов'язкові та додаткові завдання

Завдання 1

Визначте назву створення інтеграційних об'єднань за рівнем їх розвитку, роком створення і країнами-членами та заповніть табл. 19.

Таблиця 19

Інтеграційні об'єднання за рівнем їх розвитку

Рівень	Назва	Рік створення	Країни-члени
Преференційна торговельна угода		1. 1994 р.	ЄС, Беларусь, Казахстан, Росія, Україна
		2. 1991–1995 рр.	Болгарія, Чехія, Угорщина, Польща, Румунія, Словаччина, Естонія, Латвія, Литва, Словенія
Зона вільної торгівлі (ЗВТ)		1.	Австрія, Великобританія, Данія, Швейцарія, Фінляндія, Ісландія, Ліхтенштейн, Португалія, Норвегія, Швеція. У 1972 р. з ЄАВТ вийшли Велика Британія та Данія, у 1986 р. – Португалія, у 1995 р. – Австрія, Фінляндія, Швеція
		2. 1993 р.	Естонія, Латвія, Литва
		3. 1990 р.	Угорщина, Польща, Чехія, Словенія
		4. 1992 р.	Угорщина, Польща, Чехія, Словаччина, Словенія
		5. 1994 р.	Канада, Мексика, США
		6. 1983 р.	Австралія, Нова Зеландія

Рівень	Назва	Рік створення	Країни-члени
		7. 1989 р.	21 країна-учасниця Азії, Північної та Південної Америки: Австралія, Бруней, Малайзія, Сінгапур, Таїланд, Нова Зеландія, Індонезія, Гвінея, Філіппіни, Тайвань, Гонконг, Китай, Південна Корея, Японія, США, Канада, Чилі; з 1997 р. – В'єтнам, Перу, РФ
Митний союз		1. 1961 р.	Коста-Ріка, Сальвадор, Гватемала, Гондурас, Нікарагуа
		2. 1964 р.	Єгипет, Ірак, Йорданія, Лівія, Мавританія, Сирія, Йемен
Спільний ринок		1. 1960 р.	Аргентина, Болівія, Бразилія, Чилі, Колумбія, Еквадор, Мексика, Перу, Уругвай, Венесуела, Парагвай
		2. 1991 р.	Аргентина, Бразилія, Уругвай, Парагвай
		3. 1973 р.	Антигуа і Барбуда, Багамські острови, Барбадос, Беліз, Домініка, Гренада, Гайана, Ямайка, Монтсеррат, Сент-Кітс і Невіс, Сент-Лусія, Сент-Вінсент і Гренадіни, Тринідад і Тобаго; 13 держав
		4. 1969 р.	Болівія, Колумбія, Еквадор, Перу, Венесуела
		5. 1981 р.	Бахрейн, Кувейт, Оман, Катар, Саудівська Аравія, ОАЕ
		6. 1967 р.	Індонезія, Філіппіни, Бруней, Сінгапур, Малайзія, Таїланд, 1995 р. – В'єтнам
Економічний союз		1. 1957 р., 1993 р.	Австрія, Бельгія, Велика Британія, Данія, Німеччина, Греція, Ірландія, Іспанія, Італія, Люксембург, Нідерланди, Португалія, Фінляндія, Франція, Швеція
		2. 1948 р.	Бельгія, Нідерланди, Люксембург
		3. 1992 р.	Вірменія, Азербайджан, Беларусь, Грузія, Казахстан, Киргизія, Молдова, Росія, Таджикистан, Туркменистан, Україна, Узбекистан
		4. 1989 р.	Алжир, Лівія, Мавританія, Марокко, Туніс
		5. 1994 р.	Бенін, Буркіна-Фасо, Кот-д'Івуар, Малі, Нігерія, Сенегал, Того
		6. 1973 р.	Ангола, Ботсвана, Лесото, Малаві, Мозамбік, Намібія, Свазіленд, Танзанія, Замбія і Зімбабве, ПАР, Мавританія
		7. 1975 р.	Бенін, Буркіна-Фасо, острови Зеленого Мису, Кот-д'Івуар, Гамбія, Гана, Гвінея, Гвінея-Бісау, Ліберія, Малі, Мавританія, Нігер, Нігерія, Сенегал, Сьєрра-Леоне, Того; 16 країн

Завдання 2

У таблиці наведено експорт товарів регіональними торговельними угрупованнями у 2019 р. Визначте частку кожного угруповання у світовому експорті та надайте пояснення такому стану, заповнить табл. 20.

Таблиця 20

Частка у світовому експорті регіональних торговельних угруповань

Регіональне угруповання	Обсяг, млрд дол. США	Частка у світовому експорті, %
ЄС (27)	4553	
НАФТА (3)	1602	
АСЕАН (10)	811	
МЕРКОСУР(4)	217	
СНД (11)	450	
ОЧЕС (11)	555	
Світовий експорт	12 419	100

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 10

Зовнішньоторговельна діяльність України за умов ринкової трансформації

Ключові терміни

Відносна надлишковість чинника – це висока забезпеченість національної економіки певним чинником виробництва порівняно з іншими чинниками з урахуванням відповідних пропорцій в інших країнах (наприклад, країна вважається такою, що має надлишок робочої сили, якщо співвідношення між її кількістю та іншими чинниками є вищим, ніж у решті країн світу або в інших країнах, з якими вона активно кооперує).

Відносна дефіцитність чинника – порівняно низька забезпеченість національної економіки певним чинником виробництва або його порівняльна нестача у співвідношенні з іншими чинниками з урахуванням відповідних чинникових пропорцій в інших країнах.

Питання для опрацювання

1. Чинникові передумови міжнародної торгівлі України.
2. Сучасний стан і актуальні проблеми зовнішньої торгівлі України товарами.
3. Особливості становлення ринку послуг в економіці України.
4. Процес приєднання України до Світової організації торгівлі (СОТ).
5. Інтеграційний режим України з країнами Співдружності Незалежних Держав (СНД).
6. Торговельно-економічні зв'язки України з країнами Європи.

Обов'язкові та додаткові завдання

Завдання 1

9 травня 2020 року стало переможною датою для Євпаторії з її унікальним місцевим туристичним маршрутом «Малий Єрусалим», який було визнано кращим у конкурсі «Європейська нагорода за видатні досягнення у відродженні приморських міст». Цей конкурс організований за ініціативою Асоціації місцевого самоврядування Великої Британії та Конгресу місцевих і регіональних влад Ради Європи, і впроваджувався Центром експертизи з питань реформи місцевого самоврядування Ради Європи.

Яке значення для України має зазначене у тезах визнання?

Завдання 2

Швейцарська агенція розвитку та співробітництва (ШАРС) і Державний секретаріат Швейцарії з економічних питань (ДСШЕП) спільно з партнерами в Україні розробили Стратегію швейцарського співробітництва на 2011–2014 роки. У новій стратегії підтверджується прагнення Швейцарії підтримувати перехідні процеси в Україні для підвищення рівня життя українських громадян, забезпечення ефективних публічних послуг і сталого економічного зростання.

Оцініть актуальність і важливість співробітництва України та Швейцарії.

Завдання

Проаналізуйте такі події:

1. Румунська фірма Argo-Rom Plastics S.A., яка виготовляє пластикову упаковку для фармацевтичної, косметичної та агрохімічної галузі, зацікавлена в налагодженні контактів з українськими компаніями, які працюють у цих галузях, для реалізації своєї продукції.

2. Румунська фірма SC Ged Oil Trading SRL зацікавлена у співробітництві з українськими виробниками соняшникової олії з метою імпорту в Румунію рафінованої соняшникової олії.

3. Американська компанія Ghaznavi Investments Inc. (штат Пенсільванія) готова на довгостроковій основі закуповувати широкий асортимент м'ясної продукції вітчизняного виробництва (переважно курятину та яловичину. Компанія Ghaznavi Investments Inc. є членом Американської асоціації м'ясопереробних підприємств і має дочірні підприємства у США, Гонконзі, Уругваї та ОАЕ.

4. Американська компанія зацікавлена в терміновому придбанні щонайменше 200 нових або уживаних залізничних цистерн із підігрівом для перевезення рідких нафтопродуктів і палива (паливний мазут, дизпаливо, тощо) на ринку США і Канади. Цистерни також можуть бути надані на умовах довгострокового лізингу (від 3 до 10 років).

5. Бельгійська компанія зацікавлена в постачанні пиломатеріалів із дубу та буку з України.

КОНТРОЛЬ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

Під час вивчення дисципліни використовуються словесні методи навчання (лекція, бесіда), наочні методи навчання, практичні методи (зокрема, з використанням ПЕОМ), репродуктивні та проблемно-пошукові методи навчання. Під час вивчення дисципліни передбачено проведення вхідного, поточного та вихідного контролю знань, умінь і навичок студентів.

Вхідний контроль здійснюється у вигляді усного опитування або письмової контрольної роботи. Поточний контроль передбачає усне опитування; письмові контрольні роботи; тематичне тестування; вирішення розрахункових задач і виконання індивідуальних завдань із їх усним захистом.

Вихідний контроль здійснюється у формі заліку (075) чи іспиту (076).

Розподіл балів, які отримують студенти, наведено в табл. 21.

Таблиця 21

Розподіл балів, які отримують студенти

Модуль № 1	Модуль № 2	Індивідуальне завдання (реферат)	Практичні заняття	Підсумковий тест (залік чи іспит)	Підсум- ковий
~10	~10	20	30	30	100

Модульні контрольні

Модуль 1. Світовий ринок як механізм реалізації світогосподарських зв'язків

Модуль 2. Організація та регулювання зовнішньо-торговельних процесів на світовому ринку

Шкалу оцінювання національну та ECTS наведено в табл. 22.

Таблиця 22

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсowego проєкту (роботи), практики	для заліку
90–100	A	відмінно	зараховано
82–89	B	добре	
74–81	C		
64–73	D	задовільно	
60–63	E		
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0–34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основний

1. *Козак Ю. Г.* Міжнародна економіка: в питаннях та відповідях підруч. / Ю. Г. Козак. – Київ : Центр учбової літератури, 2017. – 228 с.
2. *Рокоча В. В.* Міжнародна торговельна діяльність / В. В. Рокоча, В. Г. Алькема, В. І. Терехов та ін. – Київ : КРОК, 2018. – 698 с.
3. *Козак Ю. Г.* Міжнародна торгівля: підруч. / Ю. Г. Козак. – Київ : Центр учбової літератури, 2019. – 400 с.
4. *Мазаракі А. А.* Міжнародні економічні відносини: підручник / А. А. Мазаракі, Т. М. Мельник Л. П. Кудирко та ін. – Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. – 612 с.
5. *Солодкий М. О.* Розвиток біржового ринку в умовах глобалізації / М. О. Солодкий, В. О. Яворська, А. С. Кравченко та ін. – Київ : ЦП Компринт, 2016. – 356 с.
6. *Кіщак І. Т.,* Огієнко А. В., М. М. Огієнко та ін Міжнародна торгівля послугами : навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни / за заг. ред. І. Т. Кіщака, А. В. Огієнко. – Миколаїв : Іліон, 2017. – 230 с.
7. *Міжнародна торгівля* : конспект лекцій [Електронний ресурс]: навч. посіб. / КПІ ім. Ігоря Сікорського; уклад.: Т. Є. Моїсєєко. – Електронні текстові дані (1 файл: 4,52 Мбайт). – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2018. – 287 с.
8. *Березовенко С. М.* Кон'юнктура світових товарних ринків : підручник / С. М. Березовенко. – Київ : Київ. ун-т, 2008. – 272 с.
9. *Андросова Т. В.* Міжнародна економіка. У 2-х частинах. Ч. І. Світова система господарювання : навч. посіб. / В. Андросова та ін. – Харків : Форт, 2013. – 287 с.

Інформаційні ресурси

1. Про затвердження Положення про порядок здійснення уповноваженими банками операцій з документарними акредитивами в розрахунках за зовнішньоекономічними операціями : постанова Національного банку України від 03.12.2003 № 514 // Урядовий кур'єр. – 2004. – № 49.

2. Про затвердження Положення про форму зовнішньоекономічних договорів (контрактів) : наказ Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України від 06.09.2001 № 201 // Урядовий кур'єр. – 2001. – № 12.

3. Про зовнішньоекономічну діяльність : Закон України від 16.04.91 № 959-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 29.

4. Про посилення контролю за проведенням розрахунків резидентів і нерезидентів за зовнішньоекономічними операціями : постанова Кабінету Міністрів України і Національного банку України від 12.12.1998 № 196 // Урядовий кур'єр. – 1998. – № 49.

5. Про регулювання товарообмінних (бартерних) операцій у галузі зовнішньоекономічної діяльності : Закон України від 23.12.1998 № 351 // Урядовий кур'єр. – 1999. – № 3.

6. Закон України «Про валюту і валютні операції» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2018, № 30, ст. 239) № 2473-VIII. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19>.

7. Закон України «Про режим іноземного інвестування» від 19.03.1996 ВВР, 1996, № 19. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/93/96>.

8. Про типові платіжні умови зовнішньоекономічних договорів (контрактів) і типові форми захисних застережень до зовнішньоекономічних договорів (контрактів), які передбачають розрахунки в іноземній валюті : постанова Кабінету Міністрів України і Національного банку України від 21.06.1995 № 444 // Урядовий кур'єр. – 1995. – № 10.

9. Про транспортно-експедиційну діяльність : Закон України від 01.07.2004 № 1955 // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 52.

10. Про участь України у Митній конвенції про міжнародне перевезення вантажів із застосуванням книжки МДП (Конвенції МДП 1975 року) : Закон України від 15.07.1994 № 117/94-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 33.

11. Митний кодекс України. Кодекс України; Закон, Кодекс від 13.03.2012 № 4495-VI [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>.

12. Наказ Державної митної служби України та Державного комітету зв'язку та інформатизації України «Про затвердження Положення про митний контроль та митне оформлення міжнародних поштових

відправлень» № 680/108 від 27.10.1999 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0791-99#Text>.

13. Наказ Державної митної служби України «Про затвердження Порядку застосування уніфікованої митної квитанції МД-1» від 04.01.2005 N1[Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0066-05>.

14. Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Порядку заповнення митної декларації для письмового декларування товарів, що переміщуються через митний кордон України громадянами для особистих, сімейних та інших потреб, не пов'язаних з провадженням підприємницької діяльності» від 28.05.2012 № 614 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1014-12>.

15. ІНКОТЕРМС 2020 р. Правила ІСС з використання термінів для внутрішньої та міжнародної торгівлі. – Асоціація «ЗЕД».

16. zakon.rada.gov.ua

17. ukrstat.gov.ua

18. library.knuba.edu.ua

19. Світовий банк. Статистика. Офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.worldbank.org/data/wdi.

20. Світова організація торгівлі. Офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.wto.org.

21. Статистична служба Європейської комісії (Євростат). Офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.europa.eu.int/comm/eurostat.

22. Організація об'єднаних націй. Офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.unctad.org>.

23. Офіційний вебсайт Міжнародної торговельної палати: <https://iccwbo.org>.

ДЛЯ НОТАТОК

ДЛЯ НОТАТОК

Навчально-методичне видання

СВІТОВИЙ РИНОК ТОВАРІВ І ПОСЛУГ

Методичні рекомендації
до виконання практичних робіт
для студентів спеціальностей 075 «Маркетинг»,
076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
денної та заочної форм навчання

Укладачі: **Огороднік** Ірина Владиславівна,
Алавердян Людмила Миколаївна

Випусковий редактор *Т. В. Івченко*
Комп'ютерне верстання *Т. І. Кукарєвої*

Підписано до друку 30.10.2023. Формат 60 × 84 ¹/₁₆
Ум. друк. арк. 2,79. Обл.-вид. арк 3,0.
Електронний документ. Вид. № 93/III–23.

Видавець і виготовлювач
Київський національний університет будівництва і архітектури

Повітрофлотський проспект, 31, Київ, Україна, 03037

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єктів
видавничої справи ДК № 808 від 13.02.2002 р.